

történetének tanítása haladjon. Így aztán értékes útmutatóul szolgálhat s ilyen értelemben meg is valósítható.

Nagyjában ezek ennek az értékes kiadványnak a vezető gondolatai és javaslatai, melyeket a jónevű szerzők komoly tanulmány és elmélyedés alapján vetettek papírosra. Bár végre már ott tartanánk, hogy a magyar klasszikus-filológusoknak ilyen irányú munkálatáról számolhatnánk be. Ez pedig nem erejük hiányán, hanem pusztán a kezdésen és az akaraton múlik. Örülnék, ha ezek a soraim is segítettek volna ösztönzést adni ehhez a szép munkához.

Révay József.

ÚJ KÖNYVEK.

Hazai művek.

A pannonhalmi főapátsági főiskola évkönyve az 1916—17. tanévre. Közzéteszi dr. *Zoltány Irén* főisk. igazgató. Pannonhalma, 1917, n 8°, 262 l.

Elekes Imre, Emlékirat egy Miskolczon felállítandó ref. tanítónő képzőintézet ügyében. Miskolcz, 1917, n 8°, 26 l.

Lajos Mária, Felbiger pedagógiája. Neveléstörténeti tanulmány. Bpest, 1917, n 8°, 86 l. (Budapesti doktori értekezés.)

Leibniz. Halálának kétszázadik évfordulója alkalmából. *Alexander Bernát, Dénes Lajos, Dienes Pál, Finkey Ferenc, Pauler Ákos, Rácz Lajos, Révész Géza, Tankó Béla, Vida Sándor* dolgozatai. A M. Filoz Társ. Könyvtára. 1. Budapest, 1918, Franklin-T., n 8°, 315 l., 8 K.

Molnár Oszkár, Meumann Ernő élete és munkássága. Egy fejezet a neveléstudomány legújabb történetéből. Bpest, 1917, Lampel biz., n 8°, 70 l., 2 K 20 f., kny. a Népművelésből.

Szabó László, Három pedagógiai kísérlet a Továbbképző Szabad Iskolában. Bpest, 1917, n 8°, 24 l., kny. a Népművelésből.

Willmann, Didaktika, a műveltség, művelődés és oktatás elmélete. I. kötet. A IV. kiadás után ford. dr. *Schütz József.* Pedagógiai Könyvtár V. Budapest, 1917, Kath. Középisk. Tanáregyesület, n 8°, 364 l., 10 K.

SZEMLE.

KÜLFÖLDI LAPOKBÓL.

Hadiévek az iskolában. A háború sok-sok alig serdülő ifjúnak s gyermeknek is harcot jelent. Az apa, az anya istápoló, lelkesítő szavainak elnémult sok ezer tanulóra nézve. A gond veti árnyékát az irkájára. Mennyire elűt a mai gyermek élete a békés évtizedek gyermekeinek életétől! Új jelenségek övezik otthon, az utcán, a mozgószínházban. Ra-

jongásuk, szeretetük és haragjuk új tápláló anyagot nyert. Nézd a fejlődő ifjú, a kenyerét kereső leánygyermek változatos napjait! Mennyi! győzelmes önfegyelmelés, növekvő vágy a cselekvésre, vad törtetés, lealázó bukás és kizökkenés a fejlődés természetes menetéből! A mindennapi élet mindezeknek a hősi küzdelmeknek és gyászos tragédiáknak változatos képét mutatja. *Aloys Fischer* (Zschr. für pädag. Psych. und exp. Päd. 1916: 7—8.) az ily irányú háborús tapasztalatokat az ifjúság fejlődési pszichológiája és szociológiája számára akarja értékesíteni. Nem fél az érzéketlenség vádjától, hogy mintegy durva kézzel belenyúl a jelen fájó seibe. A németek vannak olyan erős nemzet, hogy nem kell félniök attól sem, ha fájdalmas eredményekre bukkan a gyermektanulmány ezen a téren. A német alaposság szembenéz és leszámol a sorssal a jövő, az eljövendő német nép érdekében. Sorra veszi azokat a körülményeket, amelyeknek nyoma a tanulókön meglátszhatik. Az iskola összevont tanítási anyagával, agyoncsigázott tanítóival, talán túlságosan sok alkalomszerűségével mindenesetre hátrányt jelent az előbbi állapothoz képest. A történelem, földrajz, állampolgári nevelés új ösztönzést nyert a mának érdeklődésénél fogva; a nép multja, fejlődése, állami élete, létének alapkérdései félelmetesen időszerűek. Általában azonban veszített az iskolai tanítás benső, odaadó részvétel tekintetében. Változott minden: a tanítás helye sok községben, ideje, anyaga, módszere, hangulata és minden egyéb. Még az elemi iskolát rázkódtatta meg legkevésbé a háborús élet. Itt egyébként kis mulasztás is erősen megingatja azt az alapot, amelyen a későbbi tanítás fölepül. S vajjon a csecsemők, a háború szülőttei, nem érzik-e meg testben-lélekben egyaránt a nehéz idők súlyát? Az író nem látja sötétnek ezt a képet, bár gondol arra, hogy ellentállásra képtelenebb nemzedék született a háborús évek folyamán. Külön csoportba sorolja azokat, akiket az élet idő előtt kiragadott az iskola padjaiból. Önképzés nem igen tűnteti el a hiányokat. Az ifjak iránt régen szokásos bizalmatlanság helyett bizalom és elismerés jut ezeknek az ifjaknak osztályrészül a társadalomtól. Nem árt-e meg nekik a sok taps? A háború alatt felnőtt ifjúság gondolkodásmódja nem tér-e majd el a mientől, sőt a valótól? Nem lesz-e feltűnő itt-ott az egyoldalúság, a hézag tudásukban, készségekben? És jellemökben? Azt mondja a szerző, hogy a jövő Németország érdekében kötelességük a hatóságoknak figyelemmel kísérni a mai ifjúság továbbfejlődését, iskolai pályáját és mindenekelőtt alapos vizsgálat tárgyává kell tenni mindazokat a kérdéseket, amelyek az ifjúság fejlődésére vonatkoznak. Egységes bizottságot kellene szervezni e tanulmányozás céljára s e bizottságnak tanítók, nevelőintézetek, gyermekbiróságok bocsássák tapasztalataikat rendelkezésére. *Tm.*

Anglia elemi iskolái és tanítói a háborúban. Angliában a háború alatt népes tanítógyűlések voltak. Az egyik a *nevelési hét* (Educational Week). Ez az intézmény Garrodtól, a tanítószág elhalt titkárától ered. 30-nál több, különböző népoktatási egylet képviselői összegyűlnek a londoni egyetemen és itt tanácskozásokat folytatnak. A megnyitó beszéd hangsúlyozta, hogy a nemzeti tanítóegyesületnek (National Union of